

## IN MEMORIAM

### RISTO BESAROVIĆ (1921. - 1998.)

Veće sjećanja na nedavno preminulog (4. 9. 1998. godine), eminentnog kulturnog radnika i istraživača kulturne i političke historije Bosne i Hercegovine Ristu Besarovića znakovito je iz, barem, dva razloga. SPKD "Prosvjeta" - Sarajevo i Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti na dostojanstven način iskazali su pomen jednoj ličnosti koja je i prezimenom i imenom, a ponajviše svojim djelom, zaslužila da mu se izraze riječi priznanja i zahvalnosti za ono što je plodnim i stvaralačkim radom ostavio iza sebe kao neprolazan trag ovozemaljskog prolaznog bitisanja. Potpisnik ovih redova sebi daje za pravo da ustvrdi kako su prostori MAK-a bili, kao malo kad, ispunjeni, bolje reći, prenapučeni štovateljima čovjeka kome su interesom i prisustvom na osoben način izrazili poštovanje. Neuobičajeni broj onih koji su se obratili nazočnim (čak 7) na kraju je potpuno opravdao odluku organizatora da svaki od pozvanih pokuša izreći bar dio onoga što bi podsjetilo, ukazalo na lik i doprinos pokojnikov u sredini u kojoj je proveo svoj 77-godišnji životni i radni vijek.

Medu brojnim i uglednim porodicama sarajevskih Srba koje, u ovom vremenu "nestaju što vihorom rata, što vihorom godina života", jedna od najpoznatijih je ona - Besarovića. Njeno ime je posebno povezano sa djelatnošću SPKD "Prosvjeta", od njenih početaka - 1902.godine do vremena uoči rata 1941., kada je njen posljednji predsjednik bio pokojnikov otac dr Vojislav.

Risto Besarović se rodio 10. 2. 1921.godine u Beču, život je proveo u Sarajevu gdje je završio kompletno školovanje - osnovno, gimnazijsko, fakultetsko. Kao zreo mladić uključio se u napredni pokret - intelektualno najelitniji i društveno najnapredniji ovaploćen u Collegiumu artisticumu (sa Oskarom Danonom, između ostalih). Potkraj ratnog perioda aktivirao se u NOP-u. Započeti studij prava je prekinuo, a grupu romanistike diplomirao na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. Jedan dio svog radnog vijeka Risto Besarović je proveo u prominentnim sarajevskim izdavačkim kućama "Svjetlost", "Veselin Masleša", "Narodnoj prosvjeti", vršeći u njima dužnost direktora ili češće urednika. Pomenute dužnosti Risto Besarović je obavljao u vrijeme njihovog izrastanja u ono što će tek kasnije postati - giganti izdavaštva na području cijele ex Jugoslavije. To je značilo ne samo voditi uređivačku politiku nego boriti se za status jedne djelatnosti za koju nikad, a pogotovo u ono vrijeme nije bilo dostatnih finansijskih sredstava. Nesporazumi, a ponekad i sukobi (objektivno-subjektivne prirode) imali su za posljedicu razlaz sa najvišim dužnosnicima (Ministarstva kulture npr.), jer Risto Besarović, iako čovjek od uglađenosti,

tolerancije, manira, skrupula tj. naglašene pedantnosti, savjesti, nije u ime struke i dostojanstva suradnika mogao ići ispod razine koju je diktirala vlast. Kao visoki dužnosnik proveo je izvjesno vrijeme u radu institucija poput Republičkog savjeta za kulturu ili Sekretarijata za nauku. Bili su to angažmani koji u cjelini gledano, emaniraju osobu životno i profesionalno vezanu za kulturu i nauku. Risto Besarović nije (iako je mogao) postao ni sveučilišni profesor ni doktor znanosti, ali je ipak, onim sa čime je trajno ostavio trag u kulturi i znanosti, bio i ostao "al pari" suvremenici sa titulama. Objedinjujući u svojoj ličnosti osobine prilježnog, temeljitog i minucioznog arhivskog istraživača uspio je ostaviti zamjeran spisateljski opus od preko 80 naslova i 6 knjiga. Period austrougarske uprave (1878.-1918.), posebno oblast kulture, imao je u Risti Besaroviću neprevazidenog istraživača i analitičara. Njegovo ime neraskidivo je povezano sa tom, inače u historiografiji rjede obradivanom problematikom. Iako se bavio ličnostima i temama iz političke historije (velika studija o životu i djelu Vase Pelagića, npr.) Risto Besarović je pionir u istraživanju i elaboriranju, gotovo, svih pojava oblika kulturnog života pomenu-tog perioda (pjevačka društva, biblioteke, glazbeni život, kazalište, slikarstvo etc.). Brojne rezultate svog pionirskog angažmana sintetizirao je u radu što ga je objavila ANUBiH (1987.) u svojoj LXXIX knjizi "Posebnih izdanja". Knjige poput one "Iz kulturnog života u Sarajevu pod austrougarskom upravom" (1974.), "Iz kulturne prošlosti BiH (1878.-1914.)" - 1987.; knjige grade "Kultura i umjetnost u BiH pod austrougarskom upravom" (1968.) zaokružuju cjelokupni publicističko - znanstveni opus Riste Besarovića. Društvo se R. Besaroviću u povodu pojave djela o V. Pelagiću i za "značajne doprinose u kreiranju kulturne politike grada" - 1970.g. odužilo dodjelom *Sestoaprilske nagrade*, a za knjigu "Iz kulturnog života Sarajeva..." 1976.g. *Dvadesetsedmojulske nagradom*.

Pored navedenog Risto Besarović je bio i vrlo plodan prevodilac s francuskog jezika koji je uspijevao svojim prevodima da dosegne ne baš lako dokučivo ozračje vremena i sredine radnje. R. Besarović je po oblastima zanimanja i opusu bio polivalentna ličnost koja je svoj radni vijek završila uspješnim vodenjem (od 1966.) Muzeja književnosti i pozorišne umjetnosti u kući Sime Milutinovića 7, u kojoj su se na 40-dnevnici njegove smrti od njega oprostili iskreni prijatelji i štovatelji.

Tomislav Išek